EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

May 2024 | HR

Pogled s lokalne razine – 4. sezona 7. epizoda – Premladi, prestari, isklju?eni s izbora – neka se ? uje vaš glas na europskim izborima

Dobrodošli u Pogled s lokalne razine, podcast Europskog gospodarskog i socijalnog odbora. Europski izbori 2024. sve su bliže, stoga smo ovu epizodu posvetili nadama i bojaznima triju skupina čiji glas oblikovatelji politika često zanemaruju: osobama s invaliditetom, starijim osobama i mladima.

Naši gosti su **Milan Šveřepa**, predsjednik organizacije Inclusion Europe, s kojim raspravljamo o pristupačnosti europskih izbora 2024., aktivistica za mlade i influencerica **Nina Skočak**, koja nam otkriva što je mladima važno, i **dr. Heidrun Mollenkopf,** predsjednica platforme AGE, koja se zalaže za interese starijih građana i koja nam otkriva osjećaju li se starije osobe uključenima u izborne rasprave ili odbačenima i otpisanima od strane političara. Potpredsjednik EGSO-a zadužen za komunikaciju **Laurențiu Plosceanu** govori o naporima EGSO-a za jačanje glasova civilnog društva i nastojanju da najranjivije skupine ne budu marginalizirane ili isključene.

Poslušajte naš podcast, iskoristite svoj glas i iznesite svoje mišljenje. Oblikujte Europu kakvu želite.

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET

Available Languages:

ES BG CS DA EN DE ET FR EL GA HR IT LV LT HU MT
NL PL PT FI RO SK SL SV

UREDNIŠTVO

Uvodnik

Proširenje je logičan korak naprijed za Europu

Ovog mjeseca obilježavamo 20. obljetnicu velikog proširenja EU-a. U svibnju 2004. građani i građanke Cipra, Češke, Estonije, Latvije, Litve, Mađarske, Malte, Poljske, Slovačke i Slovenije postali su građani i građanke EU-a. To nije bio jednostavan proces jer znamo da je pristupanje EU-u zahtjevno i dugotrajno. Međutim, nakon dvadeset godina možemo reći da je proširenje 2004. polučilo uspjeh.

EU je zahvaljujući proširenju postao jedno od najvećih jedinstvenih tržišta na svijetu, a usto je i otvoreno 26 milijuna novih radnih mjesta. Međutim, uspjeh se ne smije mjeriti samo u ekonomskoj koristi. Proširenje je s vremenom dovelo do otvaranja granica, što je milijunima ljudi omogućilo da slobodno putuju, rade i žive bilo gdje u EU-u. Ono što je prije bila povlastica samo nekih osoba postalo je pravo svih ljudi. Dosad je više od 2,7 milijuna studenata iz deset novih država članica sudjelovalo u programu razmjene Erasmus+. Prošireni EU svima je pružio jednake mogućnosti da ostvare svoj puni

potencijal.

Uspjeh ne znači da nismo imali što naučiti. To je bilo prvo proširenje te vrste i takvih razmjera i nema sumnje da je EU u mnogim područjima mogao i trebao postupiti bolje. Prvo, EU mora što prije početi uključivati zemlje kandidatkinje u svoj rad. Postupna integracija ne zamjenjuje stvarno pristupanje. To je proces u kojem obje strane grade čvrste temelje učenjem jedna od druge i razmjenom iskustava i mišljenja. To je način da se uspostave međuljudske veze i njeguje istinski europski duh.

Drugo, o temeljnim načelima EU-a – demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima i slobodama – nema pregovaranja i ne smije ih se zanemariti. Iako priručnik o pristupanju EU-a sadrži jasne kriterije u pogledu takozvanih temeljnih pitanja, neki aspekti izlaze iz okvira bilo kojeg priručnika. Kao dom civilnog društva, EGSO smatra da su dinamično civilno društvo i razvijen socijalni dijalog ključni elementi demokracije koja dobro funkcionira. Postupna integracija civilnog društva iz zemalja kandidatkinja u EU tim će zemljama omogućiti da do trenutka pristupanja postanu dovoljno snažne. Zbog toga je EGSO pokrenuo inicijativu za uključivanje zemalja kandidatkinja za članstvo u EU-u u svoj rad, pa članovi i članice iz zemalja kandidatkinja sada rade s članovima i članicama EGSO-a na sastavljaju mišljenja o temama koje su posebno važne za buduće krugove proširenja.

Iz tog će razloga članovi i članice EGSO-a na svojem svibanjskom plenarnom zasjedanju raspravljati o 20. obljetnici proširenja EU-a, odnosno osvrnuti se na prošlost i sa zadovoljstvom okrenuti zajedničkoj budućnosti otpornije, demokratskije i ujedinjenije Europske unije.

Oliver Röpke

Predsjednik EGSO-a

KALENDAR

6. lipnja 2024.

Neravnoteže u socijalnoj zaštiti općenito, a naročito za „nove oblike rada” i „netipične radnike”

19. lipnja 2024.

Godišnji sastanak predsjednikâ i glavnih tajnika 2024.

26. lipnja 2024.

Konferencija o cjenovnoj pristupačnosti energije – Provedba stajališta civilnog društva u djelo

10. i 11. srpnja 2024.

Plenarno zasjedanje EGSO-a

PITANJE ZA...

Razgovarali smo s Cillianom Lohanom, izvjestiteljem za mišljenje EGSO-a o angažmanu mladih EU-a i Ujedinjene Kraljevine, i pitali ga o mogućim prednostima programa mobilnosti mladih koji je predložila Europska komisija a EGSO podržao. Program bi mladim građanima Ujedinjene Kraljevine i EU-a olakšao život, studiranje i rad u EU-u odnosno Ujedinjenoj Kraljevini. Budući da je Ujedinjena Kraljevina odbila predloženi dogovor s EU-om o slobodnom kretanju mladih, koji su drugi mogući pristupi ponovnoj uspostavi veza prekinutih Brexitom?

STVARNU VRIJEDNOST MOBILNOSTI ?INE ZAJEDNI?KA ISKUSTVA – NASTAVIT ?EMO SE ZALAGATI ZA NJIH

Cillian Lohan

Slobodno kretanje osoba po cijelom EU-u donosi višestruke koristi svim uključenim stranama. Kretanje mladih posebno je važno jer im omogućuje kontakt s različitim kulturama u Europi i upoznavanje načina života u drugim europskim zemljama. Također im omogućuje da shvate da imamo mnogo toga zajedničkog. Boravak u drugoj zemlji radi posla ili studija pomaže nam da shvatimo da smo slični jednostavno jer smo ljudi: bez obzira na jezik, prehranu ili vremenske uvjete, dijelimo mnogo toga – gajimo odnose s obitelji i prijateljima, imamo svoje nade i probleme, suočavamo se s izazovima i prilikama koje nam se pružaju.

Takve razmjene među zemljama omogućuju stvaranje društva odraslih osoba u kojem vladaju empatija i razumijevanje za druge – naše europske susjede više ne gledamo kao strance, već kao prijatelje.

Ne smijemo podcijeniti ulogu takvih odnosa u održavanju mira i stabilnosti na našem kontinentu. Slobodno kretanje mladih temelj je stalne međusobne suradnje.

U tom sam kontekstu predložio izradu samoinicijativnog mišljenja o mobilnosti mladih i odnosima među mladima u EU-u nakon Brexita. U suradnji s kolegicama i kolegama, osobljem i članovima i članicama provedeno je opsežno savjetovanje s relevantnim skupinama. Uključeni su predstavnici EU-a i Ujedinjene Kraljevine, koji su se sastajali putem interneta i osobno, ispunjavali ankete i razmjenjivali poruke e-pošte. Naš je rad dobio snažnu podršku na plenarnom zasjedanju EGSO-a: podržala nas je velika većina članova i

članica.

Europske institucije odgovorile su raznovrsnom ponudom poboljšanih programa mobilnosti za mlade u Ujedinjenoj Kraljevini. Prva reakcija Ujedinjene Kraljevine bila je negativna, ali nastavit ćemo raditi na tome da pokažemo da je to korisno za sve.

Ističemo da koristi od programa kao što su Erasmus+ ili fonda programa Kreativna Europa nemaju samo studenti ili osobe u sustavu redovitog obrazovanja. Takve inicijative EU-a mladima iz svih društvenih slojeva omogućuju pristup programima razmjene i iskustvima koja su inače teško dostupna.

Čisto ekonomski izračun financijskih troškova i povrata samo je jedan aspekt dobivene vrijednosti. Stvarnu vrijednost mobilnosti i razmjena čine zajednička iskustva i razumijevanje. Da bi naš kontinent bio dinamičan i multikulturalan, potrebni su interakcija i slobodno kretanje ljudi. U EGSO-u ćemo se i dalje zalagati za to, i to ne samo teoretski – želimo biti primjer drugima i stoga i dalje surađujemo s civilnim društvom u Ujedinjenoj Kraljevini.

Imamo memorandum o razumijevanju sa Savezom civilnog društva Ujedinjene Kraljevine i zaseban memorandum o razumijevanju sa Škotskim savjetodavnim forumom o Europi (SAFE) (u suradnji s bivšom članicom EGSO-a Irene Oldfather). Nastavit ćemo s tim radom i intenzivirati ga. Sektor mladih preuzeo je vodeću ulogu u turbulentnim vremenima, osobito kad je riječ o djelovanju u području klime. Želimo surađivati na razini institucija kako bismo mladima osigurali sve alate koji su im potrebni za širenje njihova djelovanja i kako bismo iskoristili snagu mladih za ostvarenje svjetlije budućnost za sve nas.

TO THE POINT

U ŽIŽI

Iako je svjetski predvodnik u opskrbi medicinskim radioizotopima, Europa se u velikoj mjeri oslanja na treće zemlje za ključne sirovine i posebne postupke obrade. To bi moglo narušiti lance opskrbe i mnogim Europljanima i Europljankama ugroziti pristup spasonosnoj dijagnozi i liječenju. Da bismo preokrenuli taj trend i zadovoljili sve veću potražnju od strane pacijenata, trebaju nam javna i privatna ulaganja u istraživanje, razvoj i novu proizvodnu infrastrukturu, kvalitetni propisi i odvažne političke odluke, piše izvjestiteljica za EGSO-ovo mišljenje o opskrbi medicinskim radioizotopima Alena Mastantuono.

BORBA PROTIV RAKA SMANJENJEM STRATEŠKIH OVISNOSTI EU-A

Alena Mastantuono

Svake godine više od 10 milijuna pacijenata u Europi ima koristi od primjene nuklearne medicine u dijagnosticiranju i liječenju raka, ali i kardiovaskularnih i neurovaskularnih bolesti.

Radiološka i nuklearna tehnologija koje koriste radioaktivne izotope ključne su u borbi protiv raka u svim fazama skrbi, u ranom otkrivanju, dijagnosticiranju, liječenju i palijativnoj skrbi.

Broj pacijenata koji imaju koristi od nuklearne medicine raste, uglavnom zbog novih znanstvenih otkrića. Europski istraživači i poduzeća razvili su neke od najnovijih inovativnih radioligandnih terapija usmjerenih na rak, kao što su lijekovi koji ciljaju rak endokrinog sustava, rak prostate i raširenu metastazu. Primjerice, lutecij-177 vrlo je obećavajući radioizotop za liječenje raka prostate, koji svake godine u Europi uzrokuje 90 000 smrtnih slučajeva. U usporedbi s tradicionalnim načinima liječenja moderna radionuklidna terapija omogućuje dobro ciljanje stanica raka i često je manje štetna za tijelo. Desecima tisuća oboljelih od raka potrebna je ciljana radionuklidna terapija, koja je često jedini dostupan način liječenja.

Međutim, prije nego što dospije do pacijenta terapija mora proći vrlo složen lanac opskrbe nuklearnom medicinom, koji obuhvaća nabavu sirovina i njihovo skladištenje, ozračivanje, preradu, logistiku i primjenu. Nakon što se radioizotopi proizvedu, moraju se preraditi, otpremiti i upotrijebiti u relativno kratkom roku, neki čak istog dana, drugi u roku od nekoliko dana, ovisno o poluvijeku eliminacije. Životni vijek im je vrlo kratak i brzo se raspadaju.

Iznenađujuće je da se u prekograničnom prijevozu i carinskim postupcima ne vodi računa o tim značajkama. Kad je riječ o prekograničnom prijevozu, postoje neke prepreke koje mogu dovesti do situacija kada se, na primjer, kozicama daje prednost pred radioizotopima koji se prevoze da bi se spasio život pacijenta.

Zbog toga EGSO u svojem mišljenju o opskrbi medicinskim radioizotopima poziva na bolju suradnju među državama članicama kako bi se uklonile regulatorne prepreke. U mišljenju se razmatra svaka faza lanca opskrbe radioizotopima u Europi i utvrđuju prepreke u prekograničnim isporukama, kao i ovisnost o trećim zemljama. Također se iznose rješenja za infrastrukturu koja nedostaje u Europi i potreba za koordiniranim istraživanjem i razvojem.

U preporukama iznesenima u našem mišljenju EGSO je usklađen sa zaključcima sa sastanka na vrhu čelnika država EU-a u travnju, u kojima je naglašena potreba za smanjenjem strateških ovisnosti Europe u osjetljivim sektorima kao što su zdravstvo i ključne tehnologije. U skladu s izvješćem Enrica Lette istaknuta je i potreba za usmjeravanjem na prekogranično pružanje usluga, kao i na prekogranično kretanje robe, uključujući osnovne potrepštine kao što su lijekovi.

Europa mora pružiti poticaje za proizvodnju kako bi osigurala bolju stratešku autonomiju u opskrbi radioizotopima. Iako je vodeća u svijetu u opskrbi medicinskim radioizotopima, Europa je u pogledu opskrbe

nisko obogaćenog uranija visoke koncentracije (HALEU) i opskrbe nekim obogaćenim izotopima za ciljeve proizvodnje radioizotopa potpuno ovisna o Sjedinjenim Državama i Rusiji.

EU i dalje uvelike ovisi o Rusiji u pogledu opskrbe stabilnim izotopima koji omogućuju proizvodnju određenih radioizotopa za moderne molekularne radioterapije ili one koje su još u fazi razvoja, kao što je iterbij-176 koji se upotrebljava za proizvodnju lutecija-177.

To predstavlja pravi izazov za lanac opskrbe ovog radioizotopa, za koji se očekuje da će se globalna potražnja u narednim godinama utrostručiti.

Lanac opskrbe također ovisi o sustavima proizvodnje koji koriste reaktore ili akceleratore, kao i o preradi i isporuci bolnicama. Da bi se zajamčio jednak pristup skrbi države članice, a prije svega istraživački centri i bolnice, trebali bi intenzivnije surađivati. Pristup radioterapiji nije jednak u svim državama članicama, posebno u fazama razvoja i pilot-fazama. Cilj je omogućiti brži pristup lijekovima koji su još u fazi istraživanja ili u milosrdnoj uporabi te poboljšati pristup za male bolnice, koje ponekad nemaju odgovarajuće stručno znanje i infrastrukturu, a za neke pacijente to može biti od životne važnosti.

Europsko financiranje istraživanja, razvoja i inovacija u nuklearnoj medicini, posebno u okviru programa Obzor i Euratom, ključno je kako bi se odgovorilo na potrebe pacijenata. Europa bi trebala imati strateške projekte od zajedničkog interesa u tom području u okviru budućeg višegodišnjeg financijskog okvira EU-a (VFO). U vezi s europskim planom za borbu protiv raka vrijedni projekti su strategija SAMIRA Europske komisije i Europska inicijativa za dolinu radioizotopa (ERVI). Europska komisija trebala bi ići korak dalje i snažnije uključiti nuklearnu medicinu u europski plan za borbu protiv raka i u misiju za borbu protiv raka u okviru programa Obzor Europa.

Države članice također bi trebale financirati politike javnog zdravstva s naglaskom na medicinskim radiološkim i nuklearnim tehnologijama. To će industriji poslati dobar signal te omogućiti razvoj i rast istraživanja i inovacija te industrijske infrastrukture u Europi. Također će privući više ljudi u taj sektor.

Zaključno, bolju opskrbu radioizotopima u Europi i zadovoljenje sve veće potražnje pacijenata moći ćemo osigurati samo ako donesemo odvažne političke odluke.

GOŠ?A IZNENA?ENJA

Nakon 20 godina „u EU-ovoj čekaonici”, u Sjevernoj Makedoniji smanjila se javna potpora članstvu u EU-u. Međutim, unatoč sporom napretku, slučajevima nazadovanja i kašnjenja (Sjeverna Makedonija dobila je status zemlje kandidatkinje u prosincu 2005., a pristupni pregovori otvoreni su tek 15 godina kasnije, što je najduže takvo razdoblje u povijesti EU-a), očekivano blagostanje i regionalna stabilnost tu zemlju i dalje potiču da se pridruži EU-u. Ipak, EU mora pokazati i da je spreman unaprijediti pristupni proces i nagraditi napredak, navodi naša gošća iznenađenja Biljana Spasovska, izvršna direktorica Mreže za razvoj civilnog društva Balkana i članica EGSO-a iz

zemlje kandidatkinje Sjeverne Makedonije.

Biljana Spasovska izvršna je direktorica Mreže za razvoj civilnog društva Balkana (BCSDN), regionalne mreže organizacija civilnog društva koje surađuju na osnaživanju civilnog društva na Balkanu i jačanju njegova razvoja. Trenutačno ujedno supredsjeda platformom „CSO Partnership for Development Effectiveness", članica je partnerstva „Global Standard for CSO Accountability" i članica EGSO-a iz zemlje kandidatkinje za proširenje.

Spasovska ima više od deset godina iskustva u predvođenju političkih i zagovaračkih nastojanja da se ojača uloga civilnog društva na Balkanu i njegov glas u političkim procesima na nacionalnoj razini i na razini EU-a. Bila je na čelu i sudjelovala je u nekoliko regionalnih, europskih i globalnih suradničkih projekata usmjerenih na jačanje poticajnijeg okruženja civilnog društva, vjerodostojnije politike proširenja EU-a, veće odgovornosti civilnog društva i djelotvornije razvojne suradnje.

Magistrirala je u području interdisciplinarnih studija na Sveučilištu u Bologni, a trenutačno pohađa doktorski studij u području globalizacije i demokracije.

PRISTUPANJE SJEVERNE MAKEDONIJE EU-U: IZAZOVI, OBE?ANJA I PUT NAPRIJED

Biljana Spasovska

Mreža za razvoj civilnog društva Balkana

Zbog zastoja i kašnjenja uzrokovanih neriješenim bilateralnim sporovima i slabljenjem javne potpore Sjeverna Makedonija dosegla je kritičnu točku na svome putu prema pristupanju EU-u. Unatoč tim preprekama, a zbog obećanja gospodarskog blagostanja i regionalne stabilnosti, njezini stanovnici i dalje žele ući u EU.

Istraživanja javnog mnijenja otkrivaju zabrinjavajući trend – u posljednjih nekoliko godina potpora članstvu u EU-u je u padu, a to je posljedica općeg nezadovoljstva sporim napretkom i osjećaja da postoji manjak predanosti država članica njezinu pristupanju EU-u.

Na svojemu putu prema članstvu u EU-u ta se zemlja suočava s brojnim složenim pitanjima koja nadilaze granice Sjeverne Makedonije. Proces integracije znatno otežavaju kriza demokracije i politička nestabilnost u regiji i među državama članicama EU-a, kao i porast desničarskog nacionalizma. Međutim, usprkos svim tim izazovima ima prostora za optimizam i obnovu jer mnogi smatraju da integracija u EU donosi blagostanje i bolji životni standard. Dobar je znak i to da je zakonodavstvo Sjeverne Makedonije već prilično dobro usklađeno sa zakonodavstvom EU-a.

Sjeverna Makedonija morat će kao prioritete postaviti napredak reformi i pregovaračka poglavlja u ključnim područjima poput vladavine prava, pravosuđa, demokracije i bolje javne uprave. Vidljiv napredak u tim

područjima potaknut procesom pristupanja EU-u ojačao bi i podršku javnosti za EU. Predanost demokratskim vrijednostima, regionalnoj suradnji i zajedničkoj europskoj budućnosti bit će od ključne važnosti za Makedoniju želi li svladati sve prepreke na koje će naići na putu prema članstvu u EU-u.

Sjeverna Makedonija morala bi pokazati političku zrelost i provesti potrebne reforme, ali EU je taj koji mora njezinim stanovnicima pokazati da je pristupni proces pravedan, utemeljen na zaslugama i da napreduje. Mora biti jasno da postoji politička volja za postizanje napretka u pristupanju, kao što je učinjeno u slučaju Ukrajine. Napredak se mora nagraditi i moraju se poduzeti koraci da se na obje strane osiguraju dostatni kapaciteti za taj proces.

Naposljetku, trebalo biti jasno da ne postoji bolja alternativa koja bi išla u korist svima, i Sjevernoj Makedoniji i cijeloj regiji koja se pridružuje EU-u. Sjeverna Makedonija možda jest mala, ali bi njezina bogata kulturna baština, strateški položaj i predanost demokratskim vrijednostima donijeli regionalnu stabilnost i prilike za gospodarski rast, čime bi se ojačala raznolikost i kohezija EU-a.

EUROPSKI IZBORI OD 6. DO 9. LIPNJA 2024.: JA ?U GLASATI, A TI?

U posljednjem članku naše rubrike *Ja ću glasati,* a *ti?* voditelj odjela za zagovaranje i kampanje u Europskom savezu slijepih Antoine Fobe piše o zahtjevima njegove organizacije da se izbori učine pristupačnijima. Unatoč naporima organizacija osoba s invaliditetom, EGSO-a i Europskog parlamenta, europski izbori ni ovaj put ne mogu poslužiti kao primjer.

EUROPSKI IZBORI TREBALI BI BITI PRIMJER ZA LAKO DOSTUPNO GLASANJE, NO ZA OVE IZBORE JE KASNO

Antoine Fobe

Europski izbori su pred vratima i mi – Europska unija slijepih – potičemo naše članove i simpatizere da glasaju, bez obzira na teškoće koje im to i dalje može predstavljati, i da pritom vode računa o tome koliku pozornost kandidati i stranke daju inkluzivnosti u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osobama s invaliditetom jer se moraju čuti i očekivanja slabovidnih građana.

Europska unija slijepih (EBU) zastupa slijepe i slabovidne osobe u Europi i radi na izgradnji pristupačnog i uključivog društva u kojem bi osobe s oštećenjem vida imale jednake mogućnosti da u potpunosti sudjeluju u svim aspektima života. Naravno, političko sudjelovanje ključan je aspekt jer omogućuje slabovidnim građanima i građankama da svojim glasanjem i političkim djelovanjem promiču politike i zakonodavstvo prilagođene osobama s invaliditetom.

Kako se izbori za Europski parlament 2024. bliže, sudjelovanje osoba s invaliditetom kao glasača i kandidata važna je i pravodobna tema.

Prema izvješću Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) iz 2019., oko 400 000 osoba s invaliditetom na posljednjim je izborima za Europski parlament bilo lišeno svog biračkog prava. Manje od 5 % zastupnika u Europskom parlamentu ima neki oblik invaliditeta.

Za predstojeće izbore, EBU kao početnu točku u svojoj Deklaraciji o europskim izborima ponovno traži da se odredi standard za pristupačnost glasanja (postupci glasanja), izbornih informacija (objekti i materijali za izborne kampanje, političke rasprave, programi i internetske stranice političkih stranaka) i postupaka nakon izbora (npr. mehanizmi za podnošenje pritužbi), kao i za jednakost pasivnog biračkog prava.

Govorimo prije svega o europskim izborima jer Europska unija ima nadležnost samo za europske izbore, koji su jedna od sastavnica građanstva EU-a, i za osiguravanje jednakih prava osobama s invaliditetom u okviru nadležnosti EU-a. Međutim, budući da je organizacija izbora i dalje u nadležnosti država članica, najbolje prakse na razini EU-a automatski bi se trebale primijeniti i na sve ostale izbore.

Nažalost, ovaj put je prekasno da izbori za Europski parlament budu primjer, i to ne zbog nedostatka interesa Europskog parlamenta. Naime, Parlament je u svibnju 2022. predložio reformu izbornog zakonodavstva EU-a kako bi se osobama s invaliditetom zajamčilo samostalno i tajno glasanje, slobodan izbor pomoći i pristup dopisnom glasanju i političkim kampanjama. Nažalost, Vijeće EU-a dosad nije odgovorilo.

EBU od novog saziva EP-a traži da u sljedećem petogodišnjem razdoblju nastavi vršiti pritisak na Vijeće da usvoji predloženu reformu i ostvari konkretan napredak za izbore 2029. Možemo računati na potporu EGSO-a, koji je već 2020. pozvao na službenu zakonodavnu inicijativu EP-a kako bi se osobama s invaliditetom zajamčilo stvarno pravo glasanja na europskim izborima. Možemo računati i na potporu Europske komisije, koja je u prosincu prošle godine objavila „Vodič dobre izborne prakse” i sada radi na zbirci tekstova o oblicima e-glasanja i upotrebi informatičke tehnologije u izborima koja se bavi raznim aspektima pristupačnosti.

EGSO JE SUDJELOVAO U REKORDNOJ UTRCI U TIMU „RUNNING FOR EUROPE”

Europski gospodarski i socijalni odbor učestvovao je 26. svibnja u 44. utrci „Bruxelles 20 km” za koju se ove godine prijavilo rekordnih 45 330 sudionika. EGSO je bio član međuinstitucijskog organizacijskog odbora tima Running for Europe, koji je sudjelovao u utrci pod sloganom „Iskoristi svoje pravo glasa” da bi građane i građanke

potaknuo da glasaju na europskim izborima. Utrku je, zajedno s predstavnicima Europske komisije i Europskog parlamenta, otvorio potpredsjednik EGSO-a zadužen za komunikaciju Laurenţiu Plosceanu. Kenijac Alex Kibet prvi je stigao na cilj za 59 minuta i 57 sekundi, a Belgijanka Sophie Hardy, najbrža među ženama, utrku je završila za 1 sat, 10 minuta i 56 sekundi.

NOVOSTI IZ EGSO-A

Europski gospodarski i socijalni odbor upozorava da paket za obranu demokracije možda ne?e ispuniti svoju svrhu

Na travanjskom plenarnom zasjedanju EGSO-a raspravljalo se o paketu Europske komisije za obranu demokracije. Članovi i članice EGSO-a izrazili su zadršku u pogledu pristupa i trenutka odabranog za njegovo usvajanje, prije svega kad je riječ o stranom utjecaju. EGSO je ustvrdio da paket ne samo da nije djelotvoran, već i da bi mogao biti štetan za građansko djelovanje u Europi.

Iako se u tom paketu mjera navodi da se njime želi poboljšati transparentnost i demokratska odgovornost u Europi, EGSO smatra da je on vrlo problematičan, da je usvojen prekasno da bi imao stvaran učinak na predstojeće europske izbore 2024. i da se u njemu ne uzimaju u obzir prethodne preporuke EGSO-a za jačanje europske demokracije.

Predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** izjavio je: „Kada govorimo o opasnostima za naše demokracije, važno je naglasiti odlučan odgovor EU-a i rezultate sadašnje Komisije u obrani demokracije, temeljnih prava i vladavine prava. EGSO je saslušao i pitanja koja zabrinjavaju brojne aktere civilnog društva o tome što smatraju rizicima koje paket donosi. Moramo pronaći zajednički pristup koji bi obuhvatio i obranu demokracije i sve zaštitne mjere nužne za očuvanje prostora za građansko djelovanje.”

EGSO podržava ciljeve transparentnosti iz predložene direktive o lobiranju u ime trećih zemalja, ali se odlučno protivi predloženim metodama i upozorava na neželjene posljedice za prostor za građansko djelovanje. **Christian Moos**, izvjestitelj EGSO-a za mišljenje „Paket mjera za obranu demokracije”, poručio je: „Tu direktivu smatramo opasnom. Ona nalikuje zakonu o ‚stranim agentima’ i mogla bi dovesti do stigmatizacije nevladinih organizacija. Očigledno je da postojeći prijedlog treba povući. Postoji opasnost da bi on mogao pogoršati problem sužavanja prostora za građansko djelovanje u Europi, što Komisija sasvim sigurno ne želi.”

Suizvjestitelj **José Antonio Moreno Díaz** izrazio je sumnju da će se zahvaljujući paketu za obranu demokracije uspjeti ukloniti temeljni uzroci slabljenja demokracije unutar EU-a. Zbog uskog fokusa na vanjske prijetnje, paketom se zanemaruju perfidna nastojanja da se demokracije EU-a destabiliziraju iznutra, zbog čega bi se mogle previdjeti određene opasnosti.

Komisija je primila na znanje zabrinutost zbog učinka paketa na nevladine organizacije, ali smatra da postoje zaštitne mjere. (gb)

Europski gospodarski i socijalni odbor odobrio Sporazum o osnivanju Me?uinstitucijskog tijela za eti?ke standarde

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) na plenarnom je zasjedanju 25. travnja odobrio Sporazum o osnivanju Međuinstitucijskog tijela za etičke standarde. Novi Sporazum službeno su 15. svibnja potpisali predstavnici i predstavnice uključenih institucija i tijela EU-a. Sporazum bi trebao stupiti na snagu 6. lipnja, prvog dana glasanja na europskim izborima.

Taj je sporazum važan korak prema jačanju zajedničke kulture integriteta i etičnosti.

Novo tijelo EU-a razvijat će, ažurirati i tumačiti zajedničke minimalne standarde etičkog ponašanja i objavljivati izvješća o tome kako su ti standardi uzeti u obzir u internim pravilima svake uključene institucije i tijela EU-a.

Osim EGSO-a, dio novog etičkog tijela bit će sljedećih sedam institucija i tijela EU-a: Europski parlament, Vijeće EU-a, Europska komisija, Sud Europske unije, Europska središnja banka, Europski revizorski sud i Europski odbor regija.

Svaku uključenu instituciju predstavljat će jedan viši član ili jedna viša članica osoblja, a položaj predsjednika ili predsjednice tijela rotirat će se među institucijama na godišnjoj osnovi.

Pet neovisnih stručnjaka i stručnjakinja podupirat će rad tijela davanjem mišljenja na zahtjev. Svaka stranka Sporazuma moći će se savjetovati s njima o pojedinačnim standardiziranim pisanim izjavama, uključujući izjave o sukobu interesa. (mp)

Povjerenica Johansson pozvala EGSO da podrži pristup migracijama radne snage u okviru Tima Europa

Na travanjskom plenarnom zasjedanju Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) raspravljao je o paketu mjera za mobilnost talenata. Ta inicijativa obuhvaća niz novih mjera osmišljenih da bi Unija postala privlačnija talentima iz zemalja izvan EU-a i da bi se olakšala mobilnost unutar EU-a.

Gostujući na plenarnom zasjedanju, povjerenica za unutarnje poslove **Ylva Johansson** pozvala je EGSO da pruži potporu okupljanju država članica i organizacija civilnog društva kako bi se prihvatile te inovacije i osigurala djelotvorna politika migracije radne snage.

Jedna od osnovnih mjera u okviru paketa mjera za mobilnost talenata jest stvaranje „baze talenata EU-a”, prvog alata za dobrovoljno usklađivanje ponude i potražnje na razini EU-a, osmišljenog da bi zainteresirane države članice mogle povezivati poslodavce iz EU-a s tražiteljima zaposlenja iz trećih zemalja.

Predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** naglasio je da se „EU suočava s ozbiljnim nedostatkom radne snage i vještina zbog prelaska na zeleno i digitalno gospodarstvo i demografskih izazova. Paket mjera za mobilnost talenata može biti jedan od instrumenata za ublažavanje situacije.”

Europska povjerenica za unutarnje poslove **Ylva Johansson** pozvala je na pristup migraciji radne snage u okviru Tima Europa sa širom europskom dimenzijom. „Migracije radne snage uglavnom su u nacionalnoj nadležnosti i to se neće promijeniti. Međutim, moramo uspostaviti pristup u okviru Tima Europa, u kojemu bi institucije EU-a, države članice i organizacije civilnog društva surađivale na provedbi novih inicijativa i olakšavanju provedbe politika mobilnosti radne snage.”

Članica EGSO-a **Tatjana Babrauskienė**, izvjestiteljica za mišljenje „Paket mjera za mobilnost talenata” usvojeno na istom plenarnom zasjedanju, naglasila je da baza talenata EU-a mora biti praktičan, jednostavan i pouzdan alat privlačan i radnicima i poslodavcima, koji istodobno mora podupirati pravednu, etičku i zakonitu migraciju radne snage.” (at)

EGSO pozdravlja povijesno glasovanje Europskog parlamenta o borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja i ponovno izražava svoju predanost promicanju prava žena

Svaka deseta žena živi u teškom siromaštvu. Svaka treća žena suočava se s nasiljem. Svjedočimo sve većem nazadovanju u pogledu prava žena diljem svijeta, među ostalim i u EU-u. Paralelno s europskim izborima i uspostavom nove Europske komisije,

koji se brzo približavaju, kontinuirana institucijska potpora i potpora civilnog društva bit će ključne za jačanje položaja žena i djevojčica.

Kako bi se istaknula hitna potreba za nastavkom borbe za prava žena u sljedećem mandatu EU-a, na plenarnom zasjedanju **Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO)** 25. travnja održana je rasprava s nekima od vodećih organizacija EU-a koje se zalažu za rodnu ravnopravnost.

Rasprava je održana dan nakon što je Europski parlament dao zeleno svjetlo za prvu direktivu EU-a o borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja, a njezina su tema bili zaključci 68. sjednice Komisije UN-a o statusu žena (UNCSW68). Komisija UN-a o statusu žena glavni je međunarodni forum na svijetu za ocjenjivanje napretka u postizanju rodne ravnopravnosti, a ove se godine usredotočila na siromaštvo žena.

EGSO je dao svoj doprinos 68. sjednici Komisije UN-a o statusu žena, održanoj u ožujku u New Yorku, svojom izjavom pod nazivom „Siromaštvo iz rodne perspektive”, u kojoj iznosi 10 mjera za ekonomsko osnaživanje i socijalnu zaštitu žena.

„Budući da siromaštvo nije rodno neutralno, ni naš odgovor na njega ne može biti. Nasilje nad ženama utječe na rizik od siromaštva žena i na njihovu sposobnost ravnopravnog sudjelovanja na tržištu rada. Stoga pozdravljam konačno glasovanje u Europskom parlamentu o prvoj direktivi o zaštiti žena od rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u obitelji na europskoj razini”, izjavio je **predsjednik EGSO-a Oliver Röpke**.

„Usklađenim djelovanjem na svim razinama ostvaren je niz ključnih etapa tijekom mandata ove Komisije, kao što su Direktiva o transparentnosti plaća i strategija za skrb”, izjavio je **Lanfranco Fanti**, član kabineta povjerenice za ravnopravnost Helene Dalli.

Sudionici rasprave pozvali su na osnivanje sastava Vijeća EU-a za rodnu ravnopravnost, imenovanje koordinatora/ice EU-a za nasilje nad ženama i novi mandat povjerenice za ravnopravnost.

„Potrebna nam je politička potpora EU-a”, izjavila je **Florence Raes**, direktorica ureda UN-a za žene u Bruxellesu. Unatoč stvarnom napretku u području ravnopravnosti, prava žena ugrožena su u dosad nezabilježenoj mjeri i sve je veća opasnost da bi rodna ravnopravnost mogla biti uklonjena s popisa prioriteta.

„Biti žena i pripadnica manjinske skupine znači da ćete se morati boriti. Moramo imati na umu da ravnopravnost više nije dovoljna: ravnopravnost zahtijeva intersekcionalnost”, izjavila je **Ilaria Todde**, direktorica za zagovaranje u Eurocentralnoazijskoj lezbijskoj zajednici.

„Nasilje nad ženama duboko je ukorijenjeno u patrijarhalnim sustavima diljem svijeta. Danas pozdravljamo usvajanje prve direktive EU-a o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji”, izjavila je **Mary Collins**, direktorica Europskog ženskog lobija. (ll)

„Moramo izvoziti svoju robu i tehnologiju, ali ne i radna mjesta. Ulaganja se moraju realizirati u Europi”

Na travanjskom plenarnom zasjedanju EGSO-a zamjenica glavnog direktora Komisije za unutarnje tržište Maive Rute i predsjednik EGSO-a Oliver Röpke istaknuli su da je jačanje konkurentnosti EU-a ključno za povećanje rasta i dobrobiti našeg gospodarstva i društva.

Prema mišljenju **Maive Rute**, ne smijemo gubiti vrijeme. EU mora djelovati brzo i hitno ako želi uhvatiti korak sa svjetskim gospodarskim divovima i preživjeti u okružju u kojem oni imaju golemu moć.

Ocjenjujući stanje EU-ove konkurentnosti izjavila je: „Potrebne su nam radikalne promjene. Provedbu jedinstvenog tržišta ne smijemo prepustiti dobroj volji, moramo je aktivno provoditi. Moramo izvoziti svoju robu i tehnologiju, ali ne i radna mjesta. Naši industrijski sektori moraju biti konkurentni i ulagati moramo ovdje.”

Naglašavajući da je konkurentnost kamen temeljac gospodarskog uspjeha EU-a i da potiče rast, inovacije i prosperitet i istodobno jača njegovu globalni utjecaj i otpornost, **predsjednik Röpke** je dodao: „Kad razgovaramo o konkurentnosti Europe, u središte rasprave moramo staviti ljude i osigurati da nitko ne bude zapostavljen. Stvarni učinak i značaj konkurentnosti ovisi o tome kako ona utječe na dobrobit, mogućnosti i prosperitet pojedinaca i zajednica. Stoga se u svakoj raspravi o konkurentnosti prednost mora dati potrebama, pravima i težnjama ljudi.”

Na plenarnom zasjedanju usvojeno je i mišljenje „Dugoročna strategija za konkurentnost“, koje su sastavili izvjestiteljica **Emilie Prouzet** i suizvjestitelj **Stefano Palmieri**. (mp)

Revolucionarna rješenja za kružno gospodarstvo: Vode?a konferencija EGSO-a kao putokaz za tranziciju Europe

Ove je godine Europska platforma dionika kružnog gospodarstva (ECESP), inicijativa u čiji je razvoj i održavanje uključen Europski gospodarski i socijalni odbor, udružila snage s belgijskim predsjedništvom Vijeća EU-a i Svjetskim forumom za kružno gospodarstvo, sa sjedištem u Finskoj, u zajedničkoj organizaciji glavne konferencije 15. i 16. travnja.

Na konferenciji, održanoj u briselskom konferencijskom centru Square, sudjelovalo je više od 1000 sudionika i 150 govornika. Tijekom konferencije predstavljena su uspješna kružna rješenja vođena najnovijim znanstvenim spoznajama, a predstavnici i predstavnice EGSO-a upoznali su prisutne s uspjehom Europske

platforme dionika kružnog gospodarstva.

Cillian Lohan, član EGSO-a i suosnivač ECESP-a, opisao je ECESP kao „mrežu svih mreža” koja povezuje oblikovatelje politika i civilno društvo s ciljem postizanja napretka u kružnom gospodarstvu. **Anders Ladefoged**, član upravljačke skupine ECESP-a, istaknuo je ulogu Platforme kao mjesta za suradnju i učenje u raspravi o razvoju i nedostacima europskog kružnog gospodarstva. Članica EGSO-a **Maria Nikolopoulou** napomenula je da je Platforma sve interaktivnija i da se inicijativama kao što je #EUCircularTalks potiče dijalog.

Na završnoj plenarnoj sjednici konferencije **povjerenica za međunarodna partnerstva Jutta Urpilainen** najavila je dvije inicijative za potporu globalnom prijelazu na kružno gospodarstvo: resursni centar EU-a za kružno gospodarstvo, koji Europska komisija financira s 15 milijuna eura, i program „SWITCH to Circular Economy in East and Southern Africa”, koji će Komisija tijekom pet godina financirati s 40 milijuna eura. Europska platforma dionika kružnog gospodarstva podržat će obje inicijative.

ECESP, koji su EGSO i Europska komisija pokrenuli 2017., promiče dijalog, širi dobre prakse i pruža informacije o kružnom gospodarstvu kako bi se vizije pretvorile u djelovanje. EGSO se aktivno zalaže za kružnost i 2015. je izrazio potporu akcijskom planu EU-a za kružno gospodarstvo. Platforma predstavlja zajednički pothvat za uključivanje svih dionika u ostvarivanje kružne vizije, s ciljem ubrzanja tranzicije putem dijaloga i suradnje. (ks)

Dezinformacije su oružje kojim strane sile nanose štetu našim društvima

Stručna skupina EGSO-a za vanjske odnose (REX) organizirala je svoju drugu kampanju i konferenciju o borbi protiv dezinformacija u okviru svojeg sveobuhvatnog projekta o dezinformiranju, koji će se provoditi uz pomoć civilnog društva.

Nakon uspješne kampanje u Bugarskoj, događanje je održano 18. travnja, ovaj put u Moldaviji. Ta je zemlja nedavno ojačala svoje kapacitete u području strateške komunikacije i dijaloga osnivanjem dvaju posebnih tijela: Centra za stratešku komunikaciju i borbu protiv dezinformacija i Centra za građanske inicijative za nacionalne manjine.

Konferencija je održana u suradnji s Moldavskim državnim sveučilištem u Kišinjevu.

U govoru na konferenciji predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** istaknuo je važnost promicanja dijaloga i uključivanja svih građana iz različitih sredina i zajednica u borbu protiv vanjskog upletanja i dezinformacija.

Dezinformacije se obično šire među stanovništvom, često horizontalno, što znači da najbolji način hvatanja u koštac s tim problemom nije pristup odozgo prema dolje, već putem izravnog angažmana građana i zajedničkog promišljanja o tom problemu. U tome organizirano civilno društvo može imati ključnu ulogu jer dezinformacije podrivaju strukturu naših društava.

Ana Revenco, direktorica Centra za stratešku komunikaciju i borbu protiv dezinformiranja i jedna od glavnih govornica na konferenciji, naglasila je da se građani protiv dezinformacija ne mogu boriti sami i da bi Centar mogao poboljšati njihove vještine radi dugoročne borbe protiv toksičnih dezinformacija.

„Suzbijanje dezinformacija nije realan cilj. Naš zajednički rad bit će usmjeren na razotkrivanje i sprečavanje lažnih vijesti i ublažavanje njihova zlonamjernog učinka na naša društva”, dodala je.

Mihai Peicov, voditelj Centra za građanske inicijative za nacionalne manjine, izjavio je da je vladino osnivanje tog centra važan korak prema integraciji svih članova društva. Dodao je da su za manjine potrebne nove obrazovne politike.

Na konferenciji je istaknuta uloga obrazovanja i usmjerenost na mlade jer su mnogi uvidi dobiveni od najmlađih stanovnika, studenata i novinara koji su na njoj sudjelovali.

Videozapis s konferencije možete pogledati ovdje.

#EUvsDisinfo (at)

Zajedni?ki savjetodavni odbori EU-a i Srbije te EU-a i Crne Gore namjeravaju pratiti pristupne pregovore i raspravljati o Novom planu rasta

EGSO-ova Stručna skupina za vanjske odnose (REX) održala je dva sastanka sa svojim srpskim i crnogorskim kolegama u okviru dvaju relevantnih zajedničkih savjetodavnih odbora. Naša institucija omogućuje organizacijama civilnog društva obiju strana da prate pristupne pregovore svoje zemlje, raspravljaju o pitanjima od zajedničkog interesa i ističu pitanja koja treba riješiti na putu prema pristupanju Europskoj uniji.

EGSO je 5. travnja 2024. primio srpske članove Zajedničkog savjetodavnog odbora u Bruxellesu kako bi raspravljali o aktualnom stanju odnosa EU-a i Srbije te pregovorima u okviru pristupnog procesa EU-u. Ostala pitanja o kojima se raspravljalo uključivala su mogućnosti za Srbiju predstavljene u Novom planu rasta i Instrumentu za reforme i rast za zapadni Balkan, stanje nakon izbora u zemlji i pregled stanja demokracije i vladavine prava.

Na događanju je sudjelovao novoimenovani voditelj misije Republike Srbije pri EU-u **Danijel Apostolović**, koji je naglasio zajedničko stajalište EU-a i Srbije o bližoj suradnji u pogledu svih pitanja koja su relevantna za pregovore o pristupanju Srbije.

Potpredsjednik EGSO-a za komunikaciju **Laurenţiu Plosceanu** naglasio je važnost tih sastanaka jer se njima jamči prisutnost predstavnika civilnog društva i time poboljšava diskurs o europskom pristupanju Srbije.

Sastanak je zaključen usvajanjem zajedničke deklaracije koja će biti proslijeđena institucijama EU-a te lokalnim vlastima u Srbiji i srpskoj vladi.

Videozapis sastanka možete pogledati ovdje.

Članica ZSO-a EU-a i Srbije **Nataša Vučković** izabrana je 13. svibnja za novu predsjednicu Europske udruge za lokalnu demokraciju (ALDA). EGSO je na Općoj skupštini ALDA-e u Barceloni predstavljao g. Plosceanu, koji je tom prilikom čestitao gđi Vučković na njezinu imenovanju.

******

Na 18. sastanku Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-a i Crne Gore održanom 16. travnja u Podgorici europskim je institucijama poslana jasna poruka o čvrstoj predanosti Crne Gore tome da do 2028. postane 28. država članica EU-a.

Članovi ZSO-a potaknuli su svoje organizacije, nacionalna tijela i institucije EU-a da ulože sve napore u ispunjavanje privremenih mjerila u pogledu vladavine prava. Dobivanje privremenog izvješća o procjeni mjerila (IBAR) za vladavinu prava do lipnja bit će prekretnica u procesu pristupanja EU-u i omogućit će privremeno zatvaranje drugih poglavlja.

Supredsjednik i član EGSO-a **Decebal-Ștefăniță Padure** izjavio je: „Crnogorske vlasti trebale bi ispuniti svoje ambiciozne ciljeve, a oganizirano civilno društvo trebalo bi biti uključeno u svaki korak pregovora o pristupanju.” Supredsjednica iz Crne Gore **Gordana Đurović** pozvala je sve dionike da podrže nastojanja za dobivanje pozitivnog izvješća Komisije do lipnja.

Glavni pregovarač **dr. Predrag Zenović** istaknuo je važnu ulogu i konkretnu pomoć civilnog društva u pregovaračkom procesu, pri čemu je potpora javnosti članstvu Crne Gore u EU-u dosegnula 80 %.

Veleposlanica EU-a u Crnoj Gori **Oana Cristina Popa** napomenula je da je Crna Gora po svemu sudeći napokon pronašla potrebnu stabilnost kako bi se usredotočila na pristupanje EU-u kao glavni strateški prioritet, i dodala: „Svi ćemo se potruditi da se ta prilika ne propusti.”

Na kraju sastanka donesena je **zajednička deklaracija** koja će biti predstavljena Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Europskoj službi za vanjsko djelovanje, Europskoj komisiji i vladi Crne Gore. (at)

Na Dan otvorenih vrata 2024. EGSO je senzibilizirao javnost o važnosti izlaska na europske izbore 2024.

Odbor je povodom tradicionalnog Dana otvorenih vrata u subotu, 4. svibnja 2024., otvorio svoja vrata javnosti kako bi informirao građane o svojoj ulozi u europskim institucijama i o predstojećim europskim izborima i zainteresirao ih za te teme.

EGSO je tijekom tog dana organizirao niz aktivnosti u svojem sjedištu, zgradi Jacques Delors u Bruxellesu. Sudionici su mogli posjetiti zgradu i saznati što EGSO može učiniti za ljude, upoznati se s ulogom Odbora u postupku donošenja odluka u EU-u te s članovima i članicama EGSO-a razgovarati o svojima interesima i bojaznima.

Posjetitelji su imali priliku i saznati što članovi i članice EGSO-a čine u svojim matičnim zemljama i sudjelovati u aktivnostima uživo kao što su interaktivne igre, kviz EU-a i oslikavanje lica za djecu.

Odbor je, osim toga, ujutro pozdravio dolazak skupine članova i članica EGSO-a i osoblja koji su biciklom prešli stotine kilometara u Francuskoj i Belgiji kako bi senzibilizirali javnost o važnosti europskih izbora.

Predvođena članom EGSO-a **Brunom Choixom** iz Skupine poslodavaca, ta je skupina četiri dana putovala od Caena u Francuskoj do Bruxellesa, tijekom kojih je prešla ukupno oko 500 km. U završnoj dionici puta od Waterlooa do sjedišta EGSO-a u Bruxellesu pridružili su im se drugi članovi i članice EGSO-a i osoblja. (mp)

„20 dana u Mariupolju”, ukrajinski dokumentarac i dobitnik Oscara, prikazan u EGSO-u

EGSO je 24. travnja bio domaćin projekcije ukrajinskog filma „20 dana u Mariupolju”, koji je ove godine osvojio Oscara u kategoriji najboljeg dokumentarnog filma.

Film prati 20 dramatičnih dana u veljači i ožujku 2022. tijekom kojih su njegov redatelj, novinar **Mstislav Černov**, i njegovi kolege dokumentirali brutalnu rusku opsadu Mariupolja, velike ukrajinske luke na Azovskom moru. Černov i njegov tim, koji su radili za agenciju Associated Press, bili su posljednji strani novinari koji su ostali u tom gradu prije no što ga je ruska vojska zauzela. Njihove potresne snimke i fotografije, uključujući i one koje prikazuju razorno bombardiranje rodilišta i gradskog kazališta, koje je služilo kao sklonište za djecu, obišle su svijet svjedočeći o strahotama koje je okupatorska ruska vojska počinila protiv ukrajinskog civilnog stanovništva.

Osim Oscara, film „20 dana u Mariupolju” osvojio je i mnoge druge prestižne nagrade, uključujući filmsku nagradu BAFTA za najbolji dokumentarni film i nagradu publike za najbolji međunarodni dokumentarni film na filmskom festivalu Sundance.

Prikazivanju filma pristustvovali su predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** i ugledni gosti, među kojima su bili Nj. E. **Vsevolod Čencov**, voditelj Misije Ukrajine pri EU-u, i **Jevgen Tuzov**, jedan od protagonista dokumentarca.

„Ne smijemo zaboraviti našu časnu dužnost da budemo svjedoci povijesti. Ovaj film ima jasnu poruku: moramo pokazati svijetu što mržnja može učiniti. Ne zaboravimo što je ukrajinski narod žrtvovao, a ni otpornost koju je pokazao u teškoj situaciji. Mogućnost da Ukrajina postane država članica EU-a nije samo dokaz naših zajedničkih vrijednosti već i znak nade za svjetliju budućnost”, izjavio je predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke**.

„Ovaj film nudi stravičan, ali neizostavan uvid u patnju koju je prouzročila ruska agresija. Ponosan sam što u ovim teškim vremenima naš odbor nepokolebljivo podržava Ukrajinu i njezino dinamično civilno društvo, a vaša prisutnost večeras mnogo nam znači”, izjavio je potpredsjednik EGSO-a za komunikaciju **Laurențiu Plosceanu**. EGSO odlučno stoji uz Ukrajinu i njezino civilno društvo od prvog dana ruske ratne agresije, a usto je i ojačao suradnju s ukrajinskim organizacijama civilnog društva putem platforme civilnog društva EU-a i Ukrajine. Uspostavio je centar za Ukrajinu i ukrajinskim organizacijama civilnog društva u Belgiji ponudio prostor za rad. Pokrenuo je inicijativu za uključivanje članova i članica iz zemalja kandidatkinja za proširenje u svoj rad kako bi stručno znanje EGSO-a podijelio s ukrajinskim organizacijama civilnog društva. Delegacija EGSO-a na visokoj razini, s **Oliverom Röpkeom** na čelu, u studenom je posjetila Ukrajinu i susrela se s ministricom gospodarstva **Julijom Sviridenko**, predstavnicima ukrajinskog parlamenta Verhovne Rade i civilnog društva. Prilikom posjeta spomen-obilježjima u toj zemlji članovi i članice EGSO-a odali su počast ukrajinskim žrtvama rata.

Prikazivanje filma, organizirano na inicijativu latvijskog člana EGSO-a **Andrisa Gobiņša**, još je jedan znak solidarnosti europskog civilnog društva s Ukrajinom i njezinim narodom. Publika je imala priliku pogledati i izložbu fotografija posvećenu Mariupolju pod opsadom, organiziranu uz glavno događanje u suradnji s udrugom Ukra-Bel.

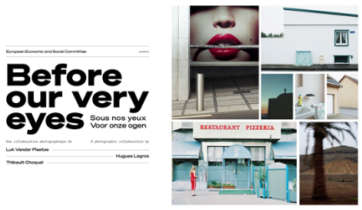

„Pred našim o?ima” – belgijska umjetnost u EGSO-u

Zanima li vas belgijska umjetnost, svakako posjetite izložbu „Pred našim očima” postavljenu u Atriju 6 EGSO-ove zgrade Jacques Delors na adresi Rue Belliard 99, koja se održava do 28. lipnja.

Imat ćete priliku uživati u radovima triju talentiranih belgijskih umjetnika: Luka Vandera Plaetsea, Huguesa Legrosa i Thibaulta Choquela.

Oni su fotografi, grafički umjetnici i dizajneri i svojim fotografijama prikazuju ljepotu uobičajenih prizora. Izložba „Pred našim očima” dašak je divlje, ali i nježne poezije ljudskosti u kojoj su objedinjeni brojni žanrovi i osobe.

Izložbu su, uz potporu tima koordinatora, organizirali belgijski članovi i članice EGSO-a u okviru belgijskog predsjedanja Vijećem EU-a, koje traje do 1. srpnja 2024. Smatraju da je to predsjedanje prilika za predstavljanje znanja i vještina njihove zemlje i promicanje belgijske kulture u Europi i inozemstvu. (ll)

NOVOSTI IZ SKUPINA

Argumenti u prilog novog proširenja velikih razmjera i Unije od 36 ?lanica

Stefano Mallia, predsjednik Skupine poslodavaca u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru

S obzirom na sve što smo naučili tijekom protekla dva desetljeća i na sedam valova proširenja od početka europskog projekta, godišnjicu „velikog proširenja” iz 2004. vjerojatno bi trebalo obilježiti predočavanjem činjenica i brojki kako bi se otklonile emocionalne rasprave uoči europskih izbora u lipnju.

Trogodišnji rat u Ukrajini pogurnuo je pitanje proširenja na sam vrh europskog geopolitičkog dnevnog reda. Status zemalja kandidatkinja koji je brzo dodijeljen Ukrajini, Moldaviji, Bosni i Hercegovini i Gruziji, kao i pregovori o pristupanju koji su konačno otvoreni sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom, pozitivan su pomak u politici koja već godinama stoji na mjestu.

Da taj novi zamah ne bi zamro, treba odmah iznijeti argumente u prilog proširenja.

Naravno, demokratizacija i vladavina prava nedodirljiva su načela, kao i pristup postupku proširenja temeljen na zaslugama, koji ne dozvoljava prečice. Na kraju krajeva, građane i građanke treba upoznati s gospodarskim dobitima i blagostanjem koje sljedeće generacije Europljana i Europljanki mogu ostvariti.

Ako nam prošlost daje ikakve naznake o budućnosti, možemo sa sigurnošću reći da su argumenti neosporni. Tijekom službenog pretpristupnog procesa od 1994. do 2004., trgovina između starih i novih država članica gotovo se utrostručila, a među novim državama članicama upeterostručila. Od početka procesa pristupanja do 2008. godine, godišnji rast u državama tadašnjeg EU-15 u prosjeku je iznosio 4 %, od čega je polovica ostvarena zahvaljujući procesu pristupanja, koji je u razdoblju od 2002. do 2008. stvorio 3 milijuna novih radnih mjesta.

COVID-19 i rat u Ukrajini pokazali su da EU treba preispitati svoju gospodarsku otpornost, posebno u kontekstu zelene i digitalne tranzicije. Plan REPowerEU predviđa da će se u Europi povećati proizvodnja energije iz obnovljivih izvora. U Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija i Aktu o kritičnim sirovinama poziva se na preusmjeravanje 40 % zelenih lanaca vrijednosti i lanaca vrijednosti sirovina u EU. Zemlje kandidatkinje za pristupanje EU-u, pogotovo Ukrajina, mogu imati važnu ulogu i pružiti veću gospodarsku sigurnost.

Kad je riječ o prirodnim resursima, Ukrajina ima najveće rezerve plina u Europi nakon Norveške. Ona je istodobno i jedan od najvećih proizvođača hidroenergije u Europi i mogla bi povećati proizvodnju te energije i energije iz drugih zelenih izvora poput vjetra, sunca i biomase. Ukrajina je i važan izvoznik metala i posjeduje nalazišta litija i elemenata rijetkih zemalja, koji su ključni za zelenu i digitalnu industriju.

Ukrajinska poljoprivredna industrija jedna je od najvećih na svijetu i njezina integracija u jedinstveno tržište znatno bi povećala sigurnost opskrbe hranom u EU-u.

Vrlo je jasno i koje bi prednosti veće sudjelovanje na jedinstvenom tržištu donijelo zemljama zapadnog Balkana. Na primjer, BDP Hrvatske kontinuirano se povećava otkad je 2013. pristupila EU-u, što je povećalo prihode njezinih građana i građanki, uz prosječno povećanje BDP-a po stanovniku od 67 % (povećanje s 10 440 eura (2013.) na više od 17 240 eura).

Staza kojom se tih devet država kreće ka članstvu u EU-u bit će prepuna prepreka, ali druge nema – ako EU želi postati globalna sila, mora prvo biti lokalna.

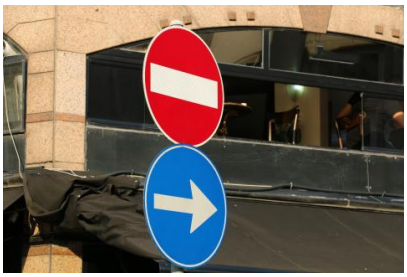

Drugi ve? odlu?uju umjesto tebe – možda je vrijeme da se to promijeni?

EGSO-ova Skupina radnika

Kampanja Europskog parlamenta „Glasaj ili će drugi odlučiti umjesto tebe” pun je pogodak. Njihov predizborni video, koji podsjeća na činjenicu da je temelj europskog projekta izgradnja mirne budućnosti na ratnom pepelu i sjećanju na genocid, izaziva željenu reakciju. U današnje vrijeme ekstremizma i apatije čini se da je politika često sličnija reality showu nego grčkoj agori.

Želiš li zaista dopustiti drugima da odlučuju umjesto tebe? Oni to već i čine, i opet se odlučuju za mjere štednje.

Naša predsjednica Lucie Studničná izjavila je jasno i glasno: ne možemo si priuštiti još jednu krizu štednje. Mjere poduzete tijekom posljednje financijske krize neke su zemlje dovele u škripac i one se sad suočavaju s gospodarskim padom i odljevom mozgova. U Španjolskoj, Italiji i Grčkoj nezaposlenost je i dalje visoka, a BDP po stanovniku daleko ispod razina iz 2008. Zbog tog nezadovoljavajućeg rješenja došlo je do porasta euroskepticizma i populizma, kao i do jačanja krajnje desnice.

Zbog novih fiskalnih pravila većina država članica neće imati alate za suočavanje s predstojećim klimatskim i socijalnim izazovima. Obećanja iz La Hulpea ostat će mrtvo slovo na papiru. Građani će trpjeti posljedice, a dodatne gospodarske poteškoće, za koje će vlade sigurno okriviti Bruxelles, za mnoge bi mogle biti kap koja će preliti čašu.

Demokracija se ne očituje samo u glasanju: civilno društvo i sindikati ključni su za održavanje njezina zdravlja. Međutim, glasanje nije samo sredstvo legitimacije i ono nije beskorisno. Riječ je teško stečenom pravu: milijuni ljudi tijekom brojnih generacija često su tu borbu platili i vlastitim životom. To pravo možemo i izgubiti.

Odluke o mjerama štednje nisu uklesane u kamen. Pozivamo te – glasaj na izborima u lipnju i na svim predstojećim nacionalnim izborima. Nemoj dopustiti da ti oduzmu to pravo. Glasaj za društveni napredak. Zajedno možemo nastaviti raditi na poboljšanju situacije u našim zemljama i cijeloj Europskoj uniji i promijeniti stvari koje ne funkcioniraju.

Europski izbori 2024. (#EUelections2024): Organizacije civilnog društva raspravljaju o EU-u kakvog bi željele i predlažu prioritete za novo mandatno razdoblje

Skupina organizacija civilnog društva

Organizacije civilnog društva predlažu da se u novom mandatnom razdoblju poduzmu mjere za svladavanje i hitnih i dugotrajnih izazova i da se pravilno provode postojeće politike EU-a i jačaju njegove vrijednosti. Kao svoje najveće prioritete navode i strukturirani civilni dijalog i snažan socijalni program.

EGSO-ova Skupina organizacija civilnog društva održala je 16. travnja konferenciju „Gradimo zajedno EU kakav bismo željeli”. Na događanju su se okupili predstavnici i predstavnice nacionalnih i europskih organizacija civilnog društva koji su raspravljali o svojim političkim prioritetima s obzirom na predstojeće izbore za Europski parlament i potpisivanje međuinstitucijske deklaracije iz La Hulpe o europskom stupu socijalnih prava.

Otvarajući konferenciju, predsjednik Skupine organizacija civilnog društva Séamus Boland izrazio je žaljenje zbog činjenice da mnogi političari iz glavnih nacionalnih stranaka ne žele s biračima raspravljati o EU-u. Zbog toga glasači ne razumiju zašto je EU nužan, a politike EU-a ne odražavaju uvijek ono što glasači smatraju važnim. To je dovelo do opasnog raskoraka između šire javnosti i EU-a i moglo bi rezultirati velikim brojem glasova za ekstremističke stranke. „Sada je hitno potrebno da se nacionalni i europski političari i političarke uključe u otvorenu raspravu s građanima i građankama o problemima s kojima se EU suočava i o tome što bi trebalo učiniti da ih se riješi. Samo ih tako možemo uvjeriti da EU djeluje u interesu mnogih i da nastavlja stvarati prilike za sve.”

Pročitajte i proslijedite **zaključke i preporuke** s konferencije, u čijem su fokusu sljedeće teme:

- Zašto su izbori za Europski parlament 2024. važni: EU na prekretnici
- Gradimo zajedno EU kakav bismo željeli: demokratski i uklju?iv EU u kojem vladaju socijalna pravda i socijalna zaštita
- Gradimo zajedno EU kakav bismo željeli: održivo gospodarstvo utemeljeno na pravednoj tranziciji i kvalitetnim radnim mjestima
- Stavljanje civilnog društva, gra?ana i mladih u središte Europe sutrašnjice

Zaključci i preporuke bit će uključeni u **rezoluciju EGSO-a** koja će sadržavati prijedloge politika za novi Europski parlament i novu Europsku komisiju i koja će biti usvojena u srpnju 2024.

Više informacija možete naći u **priopćenju za medije**.

IN FOCUS: 20TH ANNIVERSARY OF GREAT ENLARGEMENT

Proširenje: najmo?niji i najuspješniji instrument politike EU-a

Piše: Pat Cox

Naš posebni gost, bivši predsjednik Europskog parlamenta Pat Cox, sjeća se velikog proširenja od prije 20 godina kao vremena velike nade kada je kontinent konačno udahnuo punim plućima i na istoku i na zapadu. I dok se Putinov mit o slavenskom bratstvu servira zajedno s eksplozijama balističkih projektila, EU je i dalje dobrovoljna unija slobodnih i suverenih naroda koja se temelji na ključnim vrijednostima kao što su poštovanje ljudskih prava, ravnopravnost i vladavina prava.

Događanje koje je irsko predsjedništvo Vijeća EU-a organiziralo u Dublinu 1. svibnja 2004. i svečanost dobrodošlice u Europskom parlamentu u Strasbourgu 3. svibnja 2004. za mene se politički, ali i emocionalno ističu kao iznimno pozitivni trenuci koji donose nadu i simboliziraju povratak kući, ponovno ujedinjenje i udah kontinenta punim plućima i na istoku i na zapadu. U Dublinu je Seamus Heaney pročitao svoju pjesmu *Beacons at Bealtaine* (Krijesovi u Bealtaineu) u kojoj izražava optimizam da bi to povijesno proširenje moglo „pokrenuti usne, pokrenuti um i rasplamsati nove misli". U Strasbourgu je deset nacionalnih zastava novih država članica podignuto na goleme jarbole iz brodogradilišta u Gdanjsku, dar iz Poljske, a njihovo putovanje u Strasbourg, uz prisutnost Lecha Wałęse, simboliziralo je put od komunizma do slobode.

Naravno, taj je događaj za sve predstavljao vrhunac dugog i složenog procesa uzajamne pripreme koji je trajao dugi niz godina. Sve uključene strane osjetile su radost, ali i olakšanje zbog dostizanja cilja u tom političkom i postupovnom maratonu.

Uvjeren sam da je proširenje možda najmoćniji, najtransformativniji i najuspješniji politički instrument EU-a u posljednjih pet desetljeća. Moja zemlja, Irska, pridružila se u okviru prvog proširenja 1. siječnja 1973. kao najsiromašnija država/regija tadašnje Europske ekonomske zajednice. Pristup velikom tržištu, zajedno sa solidarnošću EU-a putem regionalnih i, kasnije, kohezijskih fondova u ranim desetljećima članstva, višim standardima rodne ravnopravnosti i politike zaštite okoliša, potporom mirovnom procesu u Sjevernoj Irskoj i priznavanjem iznimno zahtjevnih posljedica Brexita za Irsku, jedine države članice EU-a koja dijeli kopnenu granicu s Ujedinjenom Kraljevinom, sve je to donijelo posebno pozitivno iskustvo i ishod. Nije to bila mirna plovidba, naročito tijekom krize u europodručju, ali u konačnici je bila vrlo pozitivna.

Premda poštujem odluku Ujedinjene Kraljevine da napusti Uniju i istovremeno zbog nje žalim, ona je jasan dokaz da je EU dobrovoljna unija slobodnih i suverenih naroda koji mogu slobodno pristupiti i slobodno otići. Ono što je snažno u suprotnosti s Putinovim novoimperijalističkim ratom protiv Ukrajine, u kojem se njegov mit o slavenskom bratstvu svakodnevno servira kroz topovske cijevi, eksplozijama balističkih projektila i smrtonosnim bespilotnim letjelicama.

Pristupanje Grčke, Portugala i Španjolske pridonijelo je njihovu ponovnom usponu kao uspješnih demokracija nastalih nakon diktature, kao i poboljšanju životnog standarda i kvalitete života.

Veliko proširenje od prije 20 godina zbog porasta ulaganja, trgovine i solidarnosti EU-a dovelo je do spektakularnog rasta u novim državama članicama, naročito u srednjoj i istočnoj Europi. Njihov BDP po

stanovniku, prilagođen inflaciji i valuti, u prosjeku je tijekom dva desetljeća s manje od polovine prosjeka EU-a porastao na tri četvrtine rastućeg prosjeka EU-a. BDP Litve po stanovniku u tom se razdoblju utrostručio. Zdravstvo se poboljšalo, kao i obrazovanje, što je dovelo do napretka u kvaliteti života i životnom standardu. Poljoprivredna proizvodnja u cijeloj regiji udvostručila se. Ukratko, kao i u svim prethodnim proširenjima, pokazalo se da je to ishod od kojeg koristi imaju i države pristupnice i EU. To me čini optimistom u pogledu proširenja, ali ne i naivcem.

Razvoj događaja u Poljskoj posljednjih godina i u Mađarskoj još i sada pokazuje što se krije iza odstupanja od standarda EU-a u pogledu vladavine prava, slobode medija i poštovanja prava manjina: pristupanje EU-u smatra se sredstvom za postizanje blagostanja, ali ujedno postoji i averzija prema EU-u kao zajednici zajedničkih vrijednosti. Mađarski premijer svoju zemlju ponosno proglašava neliberalnom demokracijom. Bez obzira na margine tumačenja članka 2. UEU-a, očito je da to nije povelja za neliberalnu demokraciju. („Europska unija temelji se na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.”)

Taj tekst iz sporazuma o članstvu u EU-u uvršten je u sve ugovore o pristupanju i prihvatile su ga sve države pristupnice. Formula „zadržite svoje vrijednosti, ali novac nam šaljite” nije održiva osnova za uzajamno poštovanje, i to se ne smije zanemariti u sadašnjim državama kandidatkinjama koje se svim snagama pripremaju na moguće pristupanje EU-u. Očekujem da će kriteriji iz Kopenhagena imati važniju ulogu u budućim pregovorima i moguće je da će biti uneseni u klauzule ugovorâ o pristupanju kojima bi se EU-u omogućilo da se snažnije bori za obranu prava i vrijednosti. EU nije samo tržište, a materijalni napredak, iako je poželjan, nije jedini niti čak ključni razlog njegova postojanja.

Međutim, dosadašnji rezultati proširenja ukazuju na to da je ono u osnovi pozitivno za sve uključene strane, pa bi mu trebalo pristupiti u pozitivnom duhu. Države kandidatkinje morat će, svaka vlastitim tempom, proći znatne promjene. EU također mora odraditi svoj dio u smislu postupka donošenja odluka i proračunskog kapaciteta za apsorpciju novih država članica te u okviru pretpristupne pomoći. Nakon dodjele statusa države kandidatkinje i provođenja analitičkog pregleda Vijeće jednoglasno odlučuje o pregovaračkim okvirima, otvaranju po poglavljima, zaključivanju pregovora i eventualnom ugovoru o pristupanju. Ništa od toga nije jednostavno ni lako. Nadamo se da će sve države članice poštovati obvezu lojalne suradnje kako bi pomagale u obavljanju zadaća koje proizlaze iz Ugovora (članak 4. stavak 3. UEU-a).

Ukrajina je zaseban slučaj u smislu složenosti zbog svoje veličine, relativnog udjela poljoprivrede u BDP-u u usporedbi s prosjekom EU-a i usporedivog siromaštva u smislu BDP-a po stanovniku te, naravno, zbog rata i njegovih razornih posljedica. Pregovori mogu započeti. Ukrajina je već na putu prema integraciji na temelju Sporazuma o pridruživanju i detaljnog i sveobuhvatnog sporazuma o slobodnoj trgovini s EU-om. Ti bi se sporazumi s vremenom mogli postupno proširivati, ali će u konačnici ključan preduvjet za pristupanje biti trajni teritorijalni ishod i stabilan mir, u kojem članstvo u EU-u može imati ulogu. EU-u je na istočnom krilu potrebna stabilnost, a ne kaos, a primanje Ukrajine u konačnici je u zajedničkom interesu i u interesu Ukrajine.

Pat Cox, bivši predsjednik Europskog parlamenta (2002. – 2004.)

Pat Cox irski je političar i novinar. Bio je predsjednik Europskog parlamenta od 2002. do 2004. i predsjednik Međunarodnog europskog pokreta (2005. – 2011.). Od 2015. na čelu je Zaklade Jean Monnet za Europu. Također je europski koordinator za skandinavsko-mediteranski koridor osnovne mreže TEN-T (EU) i voditelj

misije Europskog parlamenta za procjenu potreba i provedbu parlamentarne reforme Vrhovne Rade u Ukrajini. Na početku karijere radio je kao televizijski novinar za aktualne teme na RTE-u u Dublinu. Cox je 2004. osvojio međunarodnu nagradu „Karlo Veliki" u Aachenu zbog svoje predanosti proširenju Europske unije kao predsjednik Europskog parlamenta.

Veliko proširenje EU-a – 20 godina poslije

Jarosław Pietras

Jarosław Pietras, bivši zamjenik glavnog pregovarača za pristupanje Poljske EU-u, razmatra posljedice proširenja od prije 20 godina i gospodarske i druge koristi koje je ono donijelo ne samo Poljskoj i drugim zemljama koje su postale članice već i EU-u u cjelini. Odluka o proširenju Europske unije 2004. bila je dokaz predanosti Unije jedinstvu, raznolikosti i solidarnosti. I danas se iz tog proširenja još uvijek mogu izvući vrijedne pouke za sve buduće pretpristupne pregovore.

Nakon 20 godina prilično je jasno da pristupanje većine zemalja srednje Europe, Malte i Cipra EU-u nije predstavljalo samo „veliko proširenje" nego i povijesnu prekretnicu za cijelu Europsku uniju. Posljedice su bile dalekosežne, pogotovo za gospodarsku situaciju novoprimljenih zemalja.

Proširenje je znatno podiglo životni standard u zemljama srednje Europe. Svih osam srednjoeuropskih zemalja (Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija) doživjelo je znatan porast pariteta kupovne moći i BDP-a po stanovniku, koji nikad ne bi mogle postići u toj mjeri da su ostale izvan EU-a. Statistički podaci o konkretnim koristima od integracije uvijek prikazuju prosječne vrijednosti. Čak i ako dobit nije bila ravnomjerno raspodijeljena među državama članicama i ako se u nekima situacija poboljšala znatno više nego u drugima, vrijedi napomenuti da su sve zemlje zabilježile znatna poboljšanja. Na primjer, Litva i Poljska izbile su u prvi plan i ostvarile najznačajnije koristi od članstva u EU-u, dok su zbog izazova s kojima su se suočavale, pogotovo zbog posljedica financijske krize 2008. Estonija i Slovenija napredovale manje.

Pristupanjem Europskoj uniji Poljska i druge srednjoeuropske države zakoračile su u novo doba gospodarskog blagostanja . Kao uspješni primjer postpristupnog razvoja posebno se ističe Poljska, koja je doživjela dotad nezabilježen gospodarski rast, a BDP joj se u razdoblju 2004. – 2022. udvostručio. I druge države članice u regiji zabilježile su sličan rast BDP-a po stanovniku, ali različitih stopa. Primjerice, Slovačka i Litva postigle su hvalevrijedan napredak i time dodatno smanjile razvojni jaz u odnosu na zapadnu Europu. Statistički podaci iz tog razdoblja govore o otpornosti i dinamičnosti jer su te zemlje iskoristile članstvo u EU-u za poticanje gospodarskog rasta i povećanje svoje globalne konkurentnosti. To veliko postignuće dokaz je transformativnog učinka integracije EU-a na gospodarstva svih novih država članica, do kojeg je došlo unatoč financijskoj krizi tijekom koje su nove članice EU-a ostvarile veće stope rasta od očekivanih.

Razdoblje nakon proširenja EU-a 2004. nije prošlo bez izazova. Na primjer, globalna financijska kriza iz 2008. izazvala je šokove u cijelom europskom gospodarstvu. To je stavilo na kušnju i stare i novointegrirane države članice. Unatoč negativnim učincima krize, nove članice EU-a pokazale su iznimnu otpornost i nadmašile početne projekcije rasta. Njihova sposobnost da prebrode teškoće i održe pozitivnu stopu rasta naglasila je snagu njihovih gospodarstava i koristi od integracije EU-a. Kriza je nametnula velike izazove, ali je tim

zemljama istodobno pružila priliku da u potpunosti iskoriste snažne veze s europskim gospodarstvom. Tu se pokazalo koliko su nove države članice predane europskim vrijednostima i solidarnosti u teškim vremenima.

Tijekom cijelog pregovaračkog procesa poljsko civilno društvo bilo je snažni pokretač promjena i napretka. Organizacije civilnog društva, pokreti na lokalnoj razini i interesne skupine imali su ključnu ulogu u promicanju integracije EU-a i očuvanju demokratskih vrijednosti u Poljskoj. Neumorno su informirali javnost, mobilizirali potporu i pozivali čelnike na odgovornost, što je bilo ključno za oblikovanje javnog mnijenja i poticanje pozitivnih promjena. Aktivno surađujući s građanima, potičući dijalog i promičući transparentnost, poljsko civilno društvo pomoglo je osigurati da pregovarački proces bude uključiv i demokratski, i da zadovoljava potrebe građana i građanki. Tako su olakšali pristupanje Poljske EU-u, ali i ojačali temelje demokracije i civilnog društva u svojoj zemlji.

Odluka o proširenju Europske unije 2004. bila je dokaz predanosti Unije jedinstvu, raznolikosti i solidarnosti Prihvaćanjem većine zemalja srednje Europe, Malte i Cipra, EU je proširio svoj gospodarski potencijal, kulturno bogatstvo i geopolitički utjecaj. Pristupanje tih zemalja Uniji je donijelo nove perspektive, talente i mogućnosti, obogatilo njezinu raznolikost i ojačalo njezinu prisutnost na svjetskoj sceni, a s geopolitičkog stajališta ojačalo utjecaj i stabilnost EU-a jer je zemlje srednje i istočne Europe integriralo u njegov okvir za suradnju. Na institucijskoj razini diversificiralo je perspektive EU-a, produbilo njegovu integraciju i postavilo temelje za ujedinjeniju i otporniju uniju.

Iz iskustava stečenih proširenjem EU-a 2004. treba izvući vrijedne pouke, posebno u pogledu pregovaračkog procesa i priprema za pristupanje. Kad bih danas započinjao nešto slično, zalagao bih se za to da se u svim budućim pregovorima veći naglasak stavi na pretpristupne uvjete i mehanizme potpore, posebno u području upravljanja i vladavine prava. Ključno je osigurati da zemlje kandidatkinje prije pristupanja EU-u ispune potrebne kriterije i standarde kako bi se zaštitio integritet Unije i očuvale njezine vrijednosti. Isto tako, pružanje odgovarajuće potpore i pomoći zemljama kandidatkinjama tijekom pregovaračkog procesa ključno je za njihovu uspješnu integraciju i dugoročnu stabilnost unutar EU-a.

Glavna karakteristika pregovaračkog procesa za proširenje EU-a 2004. bila je zajednička predanost poticanju stabilnosti, demokracije i blagostanja u cijeloj Europi. Pregovori su bili vođeni željom da se ojačaju suradnja i solidarnost među europskim nacijama jer su i zemlje kandidatkinje i članice EU-a bile svjesne obostranih koristi proširenja. Iako su bili složeni i izazovni, pregovori su bili vođeni zajedničkom vizijom ujedinjene i prosperitetne Europe u kojoj svi narodi mogu zajedno napredovati u okviru Europske unije.

Dok zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u 2024. koračaju ka članstvu, treba na umu imati nekoliko ključnih pitanja. Prvo, prednost treba dati reformama koje su usklađene sa standardima i vrijednostima EU-a jer je to ključno za uspješnu integraciju i dugoročnu stabilnost unutar Unije. To uključuje jačanje demokratskih institucija, promicanje vladavine prava i zaštitu temeljnih prava i sloboda. Zatim, za neometan prijelaz u Uniju ključna je i proaktivna suradnja s postojećim članicama EU-a jer se njome zadobijaju povjerenje i podrška Pokazivanjem istinske predanosti europskim vrijednostima i suradnji zemlje kandidatkinje mogu utrti put ka svjetlijoj budućnosti u Europskoj uniji.

Jarosław Pietras *gostujući je suradnik u Centru za europske studije „Wilfried Martens“ u Bruxellesu i gostujući profesor na Europskom koledžu u Brugesu.*

Radio je za tim koji je pregovarao o pristupanju Poljske EU-u od 1998. (kada su pregovori započeli) do 2004. (kada je Poljska pristupila EU-u). Od 1990. do 2006. u rodnoj je Poljskoj obavljao funkcije državnog tajnika u Ministarstvu financija, državnog tajnika za europske poslove i voditelja Ureda Odbora za europske integracije, a od 2008. do 2020. kao glavni direktor u Vijeću Europske unije bio je zadužen za brojna područja politika (klimatske promjene, okoliš, promet, telekomunikacije, energetika, obrazovanje, kultura, audiovizualni sektor, mladi i sport). Doktorirao je ekonomiju na Sveučilištu u Varšavi i autor je brojnih publikacija o EU-u, održivosti i trgovinskim pitanjima, a bio je i stipendist Zaklade Fulbright i član odbora

skupine za strateško promišljanje Bruegel (2008. – 2011.).

Urednici

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Suradnici u ovom broju

Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinacija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

05/2024